

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Barnehagelærer, heltid

Høst 2021

Åpen

Forfatter: Sivert Meyer Solheim

.....
signatur forfatter

Kandidatnummer: 1398

Veileder: Reidun Johanne Alstveit

Fagansvarlig: Marianne Ree

Tittel: «*Hvordan kan barnehagens fysiske utemiljø innby til grovmotorisk lek for førskolebarn*»

Engelsk tittel: *How can the kindergartens physical outdoor environment invite to gross motor play for preschool children*

Emneord: Grovmotorikk, Uteområde,
turområde, utemiljø og affordance.

Side tall: 31

+ Vedlegg/annet: 38

Stavanger, 03.01.2022

.....
dato/år

Sammendrag

I denne oppgaven har jeg studert hva det er som innbyr til den grovmotoriske leken for førskolebarna i barnehagens uteområde og barnehagens turområde. Dette har jeg gjort ved bruk av kvalitative observasjoner i barns utelek i de nevnte områdene. Jeg har valgt følgende problemstilling:

«Hvordan kan barnehagens fysiske utemiljø innby til grovmotorisk lek for førskolebarn?»

Jeg har studert ulike begreper og teori som er knyttet til grovmotorikk, affordance og hva i barnehagens uteområder som innbyr til den grovmotoriske leken, samt hvilke områder som egner seg best til grovmotorisk lek. Jeg har observert førskolebarn i to barnehager med tilgang til ulike uteområder og turområder. Videre har jeg knyttet litteraturen opp mot mine funn for deretter å drøfte og analysere funnene. Jeg kom frem til at naturen i turområder er det som i størst grad innbyr til den grovmotoriske leken for barna jeg observerte, men at barnehagen som ikke har samme turmuligheter kan veie opp for dette med gode uteområder i barnehagen som tilbyr og innbyr til samme type grovmotoriske lek.

Forord

Bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med barnehagelærerstudiet ved Universitetet i Stavanger. Jeg som barnehagelærer har alltid hatt en forkjærlighet for utelek og hva som innbyr til den grovmotoriske leken for førskolebarn. Jeg har lagt merke til at barnehager har ulike uteområder og turområder. Noen barnehager ligger plassert i områder med god tilgang til turområder i naturen og store utearealer, mens andre barnehager har mindre areal og mangler turmuligheter i naturen. Dette har ført til at jeg undres over hvordan barnehagens turområde og uteområde kan spille en rolle for den grovmotoriske leken for barna. Jeg har valgt å fordype meg i temaet om hva som innbyr til den grovmotoriske leken i førskolebarnas utelek. Dette er for å nærmere studere hva det er som skaper den grovmotoriske leken i uteområde og turområdet i barnehager.

Jeg vil takke barnehagene som har stilt opp og latt meg observere selv om vi har vært midt i en pandemi. Gjennom disse observasjonene har jeg fått ett godt innblikk av hva som innbyr til grovmotorisk lek hos førskolebarn i uteområdet og turområdet.

Videre vil jeg takke min Veileder Reidun Johanne Alstveit for god veiledning og oppfølging igjennom skriveprosessen.

Stavanger, 2. januar 2022

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Innholdsfortegnelse.....	4
1.0 Innledning	6
1.1 Bakgrunn.....	6
1.2 Problemstilling.....	7
1.3 Formål.....	7
1.4 Oppgavens oppbygning.....	7
2.0 Faglitteratur	8
2.1 Begrepsavklaring	8
2.1.1 Motorikk.....	8
2.1.2 Grovmotorikk.....	8
2.1.3 Affordance.....	8
2.2 Krav til utemiljø i barnehager.....	9
2.3 Fysisk aktivitet.....	9
2.4 Affordance i det fysiske utemiljøet	10
2.5 Barnehagens uteområde.....	10
2.6 Barnehagens turområde.....	11
3.0 Metode.....	13
3.1 Valg av metode	13
3.2 Utvalg.....	14
3.3 Datainnsamling.....	14
3.4 Analyse	15
3.5 Metode kritikk.....	15
3.6 Forforståelse	16
3.7 Etske retningslinjer	16
4.0 Empiri	17
Barnehagene	17
4.1 Barnehagens uteområde.....	18
4.1.1 Åpne områder	18
4.1.2 Klatrestativ	19
4.1.3 Ulendt terreng.....	20
4.1.4 Lek i naturlig vegetasjon.....	21
4.2 Barnehagens turområde.....	22
4.2.1 Lek ved bekken	22
4.2.2 Steiner.....	22
4.2.3 Trær	23
4.2.4 Busker og kratt	24
4.2.5 Åpne sletter.....	25
5.0 Drøfting.....	26
5.1 Uteområdet i barnehagen	26

5.2 Turområdet i barnehagen	27
5.3 Hva slags utemiljø innbyr til størst grad av grovmotorisk lek?	29
6.0 Avslutning	30
Litteraturliste	32
Vedlegg.....	34

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn

I barnehagelærerstudiet finnes det mange viktige temaer. Gjennom tidligere arbeid i barnehage og i ulike praksisperioder gjennom studiet, har temaet barns grovmotorikk fanget min interesse. Jeg la tidlig merke til at det var store forskjeller i barnas grovmotoriske ferdigheter. Barns grovmotorikk kan påvirkes både gjennom aktivitet hjemme og i barnehagen. I denne oppgaven vil jeg fokusere på hvordan barnehagens fysiske utemiljø innbyr til barnas grovmotoriske lek.

Jeg har i praksis sett ulike barnehager. De har vært forskjellig utformet og hatt forskjellige turmuligheter og uteområder. I noen av disse barnehagene har barna tilbrakt mesteparten av tiden inne, mens i andre har barna tilbrakt mesteparten av tiden ute.

Jeg har observert store forskjeller på uteområdenes kvaliteter og aktivitetssinnhold i de forskjellige barnehagene. Noen barnehager ligger i tett bebygde områder uten tilgang på turområder i naturen og har dermed mindre uteområder for barna og boltre seg i.

Mårtensson (2014) beskriver at det meste av den grovmotoriske leken foregår i barnehagens turområder og uteområder (Mårtensson, 2014 sitert i Hagen, 2015, s.2). Det er da naturlig å spørre seg hva det er som innbyr til den grovmotoriske leken i disse områdene.

Tilgangen til natur er fremhevet i styringsdokumenter for norske barnehager.

Rammeplanen for barnehagen, som er et sentralt styringsdokument for barnehager i hele Norge, vektlegger at barnehagen skal tilrettelegge for at alle barn skal få gode opplevelser med naturen. Barna skal få mulighet til å oppleve naturen som en arena for lek og læring. Barnehagen skal også bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer i naturen som fremmer evnen til å orientere seg og være i naturen i ulike årstider (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.52).

I denne oppgaven observerer jeg to ulike barnehager, der den ene barnehagen baserer sitt uteområde på turområder rundt barnehagen og er daglig ute på tur, mens den andre barnehagen tilbringer mest tid i barnehagens uteområde. Jeg vil se nærmere på hvordan barnehagens fysiske utemiljø innbyr til barnas grovmotoriske lek. Mitt fokus er basert på hva som innbyr til den grovmotoriske leken for barna, gjennom lek i både barnehagens uteområde og turområdet. Jeg har valgt å avgrense min oppgave til å studere grovmotorisk utelek i de forskjellige barnehagene og har videre avgrenset aldersgruppen til å gjelde kun

førskolebarn. Jeg har videre valgt å fokusere på hva som innbyr til den grovmotoriske leken under den uorganiserte leken.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen jeg vil basere min oppgave på er:

- *Hvordan kan barnehagens fysiske utemiljø innbyr til grovmotorisk lek for førskolebarn?*

Underspørsmål

- Hvilke fysiske område i barnehagen (uteområde og turområde) innbyr i størst grad til grovmotorisk lek for førskolebarn?

1.3 Formål

Barns grovmotorikk er viktig for samspill i lek med andre barn, det er også en sentral ferdighet for å bli kjent med verden rundt seg og utforske omgivelsene igjennom den grovmotoriske leken (Fasting, 2017, s.25). Formålet med denne oppgaven er å få en dypere forståelse for hvordan barnehagens fysiske utemiljø kan innbyr til grovmotorisk lek for førskolebarn, med særlig vekt på hvilke av områdene som i størst grad innbyr til den grovmotoriske leken og hva i disse området som innbyr til den grovmotoriske leken.

1.4 Oppgavens oppbygning

Min oppgave er delt inn i seks forskjellige kapitler, disse er: innledning, faglitteratur, metode, empiri, drøfting og avslutning. I innledningen presenterer jeg oppgaven og går igjennom sentrale begreper. I faglitteratur vil jeg presentere relevant teori i lys av min problemstilling. Deretter vil jeg ta for meg hvilken metode jeg har tatt i bruk å gå igjennom prosessen samt etiske retningslinjer å beskrive mulige feilkilder. I empiri delen vil jeg presentere funnene jeg har gjort i observasjonene og i drøftings delen vil jeg drøfte funnene i lys av teori. Til slutt vil jeg forsøke å konkludere og gi ett svar på problemstillingen.

2.0 Faglitteratur

2.1 Begrepsavklaring

I begrepsavklaringen vil jeg forklare å ta for meg sentrale begreper i min oppgave.

2.1.1 Motorikk

Motorikk er et sentralt begrep i oppgaven. Jeg benytter Moser sin definisjon av motorikk i denne oppgaven:

«Motorikk betegner ulike prosesser og funksjoner som har med styring og kontroll av kroppslighet og bevegelse å gjøre» (Moser, 2018, s.132).

Moser utdyper begrepet og beskriver at motorikk omhandler kroppslighet som omfatter kropp, bevegelse, sansing og persepsjon i lys av et biologisk, psykologisk, sosialt og kulturelt perspektiv (Moser, 2018, s.132). Motorikk peker mot kroppslige ferdigheter innenfor bevegelse, koordinasjon og teknikk (Moser, 2018, s.132). Det motoriske perspektivet omhandler endringer i kroppen som er vedvarende i bevisstheten av bevegelse samt det fin- og grovmotoriske funksjonsnivået og balansen (Moser, 2018, s.145). Barnas motoriske kompetanse kan deles inn i to, finmotorikk og grovmotorikk (Fasting, 2017, s.24). Jeg vil i denne oppgaven fokusere på grovmotorikk.

2.1.2 Grovmotorikk

Jeg benytter Moser sin definisjon av grovmotorikk i oppgaven når jeg skriver om førskolebarns grovmotoriske lek i det fysiske utemiljøet og hva som innbyr til den grovmotoriske leken i disse områdene.

Begrepet grovmotorikk sikter til barnas store bevegelser som inneholder større muskelgrupper eller hele kroppen (Moser, 2010, s.136). Moser bruker begrepet grovmotoriske bevegelser når barn forflytter hele seg, eller forflyttelse av større deler av kroppen forekommer uten at selve forflyttelsen i rommet står sentralt (Moser, 2010, s.136).

2.1.3 Affordance

Begrepet affordance ble innført av James J. Gibson, og handler om hvordan forskjellige fysiske omgivelser innbyr til forskjellige typer aktiviteter (Osnes & Skaug, 2015).

Nærmere beskrevet med eksempler kan man si at et tre innbyr til klatring, hopping,

krabbing eller balansering og en bekk kan innby til og leke med vann eller hoppe over til den andre siden.

2.2 Krav til utemiljø i barnehager

I Barnehageloven står det beskrevet at barnehagen skal gi barna mulighet for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende miljøer (Barnehageloven, 2005, §2).

I forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler står det at «uteområdene i barnehagen skal være utformet slik at det fremmer helse, trivsel, gode sosiale- og miljømessige forhold, samt forebygger sykdom og skade». Her står det også at «barna skal få utfolde seg i lek og fysisk aktivitet innenfor trygge rammer» (Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, 1996, §1).

Det stilles ikke detaljerte krav til utemiljøet i barnehagene i lovverket. Fasting (2017) påpeker at det ikke finnes regler med retningslinjer for hvor stort et uteareal skal være i en barnehage (Fasting, 2017, s.86).

Rammeplanen for barnehager beskriver at barn skal oppleve læring igjennom kropp og fysisk aktivitet. Rammeplanen understreker at barnehagen har ansvar for å tilrettelegge for at barn skal ha mulighet for videreutvikling av kroppsbeherskelse, koordinasjon, motoriske ferdigheter og fysiske egenskaper (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.49).

2.3 Fysisk aktivitet

Viktigheten av fysisk aktivitet hos barn har blitt godt dokumentert over flere år. Forskning viser at fysisk aktivitet fremmer helse, og når barn er i fysisk aktivitet bør aktivitetene være varierte og i form av høy intensitet (Osnes & Skaug, 2015). Mårtensson (2014) påpeker at det er i barnehagens uteområder og turområder mye av den grovmotoriske leken foregår (Mårtensson, 2014 sitert i Hagen, 2015, s.2). Basert på denne forståelsen vil utformingen av barnehagens uteområde og turområde ha betydning for barnas grovmotoriske utvikling. Norske studier viser at barn bruker mere tid foran tv, video og annet elektronisk media enn før (MMI, 1995 sitert i Fjørtoft, 2001, s.111). Dette fører også til at flere barn sliter med fedme på grunn av innaktivitet (Anderson et al., 1998, sitert i Fjørtoft, 2001, s.111). Dette viser hvor viktig utetiden i barnehagen er og hvor viktig det er at barn er aktive i uteleken. Med andre ord er den grovmotoriske leken i barnehagens uteområde og turområde av betydning.

Helsedirektoratet anbefaler at barn skal være fysisk aktive i minst en time hver dag (Helsedirektoratet, 2019). Helsedirektoratet anbefaler også aktiviteter med høy intensivitet som inneholder bevegelser som gir økt muskelstyrke og anbefaler å minske tiden barn sitter stille (Helsedirektoratet, 2019).

2.4 Affordance i det fysiske utemiljøet

Naturen er utformet slik at ingen trær eller bekker er helt like, med andre ord er mulighetene i naturområder uendelige for barn. Barna bruker utemiljøet til fysisk aktivitet og lek, de ser funksjoner og muligheter landskapet tilbyr og leker ut ifra dette (Fjørtoft, 2001, s.111) Det er viktig å understreke at erfaringene til barna og deres mestringsfølelse spiller en rolle for hvilke lekmuligheter barna ser i uteområdet (Osnes & Skaug, 2015). Lyseklett (2015) påpeker at en barnehage med tilgang til naturområder vil ha en større grad av affordance enn en barnehage uten denne tilgangen (Lyseklett sitert i, Grønnestad, 2015). I denne oppgaven vil vi se på affordance i det fysiske utemiljøet, altså barnehagens uteområde og turområde, og hvordan dette innbyr til grovmotorisk lek. Årstidene byr på forskjellige lekemuligheter i naturen. På vinteren kan barna ake, bygge snøhuler, kaste snøballer eller stå på ski (Nordbotten, 2019, s.120). Det store mangfoldet av forskjellig natur og årstider som endres, skaper et miljø med mange muligheter. Barnas egen kroppslige forståelse og følsomhet vil være avgjørende i hvordan barna tolker og bruker den grovmotoriske leken i omgivelsene (Fasting, 2017, s.81). Affordance i det fysiske utemiljøet og naturlige omgivelser åpner opp for fortolkningsmuligheter i barnas lek (Fasting, 2017, s.81). Naturlige fysiske omgivelser innbyr i naturen til forskjellige typer aktiviteter som krever ulik bruk av grovmotorikk og vil dermed være en god arena for å trene opp grovmotoriske ferdigheter (Fasting, 2017, s.25).

2.5 Barnehagens uteområde

Dagens pedagogikk er mye preget av konstruktivisme. Med konstruktivisme menes at barnet i seg selv er med å skape og påvirke egen læring og kunnskap sammen med andre og med de fysiske omgivelsene (Thorbergsen, 2012, s.29). Barn er naturlig aktive og nysgjerrige i seg selv og ønsker å bli utfordret å lære ny kunnskap og egenskaper (Thorbergsen, 2012, s.29). Barnehagens miljø har en sentral betydning for barnas evner og muligheter for læring, og miljøet kan både hemme og fremme læring (Thorbergsen, 2012, s.29). Når det gjelder barnehagens uterom er det sentralt at barnehagen fokuserer på å gjøre

uterommet til ett sted for lek og læring (Thorbergson, 2012, s.29). Utenom selve barnehagebygget i seg selv vil uteområdet være ett resultat av de valgene og foretakene personalet sammen med barnehagelærerne gjør seg (Thorbergson, 2012, s.29).

Lekeapparater som er dyre og fine kan appellere sterkt til barna i en kort periode mens barnehagens trær, busker hauer og steiner er det som tiltrekker barnas nysgjerrighet, fantasi og lek over lange perioder (Thorbergson, 2012, s.29).

Alle barnehager er forskjellige og har tilgang på forskjellige områder og muligheter når det gjelder utemiljøet. Hvis man ser bort ifra gode turområder rundt barnehager er det noe de aller fleste barnehager har til felles, nemlig et uteområde. Gibson (1977,1979) tolket barn ut ifra det miljøet de befant seg i og hvilke muligheter dette miljøet skapte for barnet (affordance) (Gibson, 1977, 1979, sitert i Bjørgen, 2012, s.2). Gibson (1979) mente også at forskjellige miljøer tilbyr forskjellige kvaliteter og at dette inviterer til forskjellige typer lek for barna (Gibson, 1979 sitert i Bjørgen, 2012, s.2). Alle barn har forskjellig fysikk og motorisk utvikling, det er derfor viktig å tilrettelegge så alle barn får mulighet for grovmotoriske erfaringer i et variert læringsmiljø (Bjørgen, 2012, s.2).

Fasilitetene og lekene uteområdet til barnehagen har å tilby kan både føre til passivitet og kjedsomhet eller forskjellige aktiviteter for barna (Thorbergson, 2012, s.30). Noren-Bjørn (1993) sin forskning på hva barn i barnehager foretrekker i uteleken, viser at barnas grovmotoriske lek forekommer oftere når mulighetene ligger til rette for det (Noren- Bjørn, 1993, sitert i Thorbergson, 2012, s.30). Når barna har tilgang på større arealer der de har muligheter til å løpe, klatre, hoppe, kaste og andre aktiviteter som er tilegnet grovmotorikk, vil disse områdene føre til en økning av grovmotorisk lek (Thorbergson, 2012, s.30).

Noren-Bjørn (1993) fant også i sin forskning at barn som oppholdt seg på barnehagens uteområde eller andre arealer som er tilrettelagt for allsidig lek, bruker minst tid på de faste lekeapparatene (Noren- Bjørn, 1993, sitert i Thorbergson, 2012, s.30).

2.6 Barnehagens turområde

Naturlige omgivelser i naturen kan beskrives som et landskap som utfordrer de motoriske egenskapene til barn. Her møter barn på ulendt terreng, bakker og naturlige hindringer som barna må håndtere med sine motoriske egenskaper. Trærne kan klatres i og busker og kratt kan være gjemmesteder og det åpne landskapet kan innby til løping. I naturen er det bare fantasien til barna som setter en stoppe for hva lekmulighetene kan være (Gibson, 1997 sitert i Fjørtoft, 2001, s.111). Barn ser på naturen med et lekpreget perspektiv. De ser

muligheter og hvordan de kan bruke naturens omgivelser til lek (Gibson, 1997 sitert i Fjørtoft, 2001, s.111). Et eksempel på hvordan barn ser på naturen, kan være når barn ser en lang pinne som noe som kan bli et sverd, et tre som ett klatrestativ eller en stein som noe som kan kastes. Frost introduserte begrepet «play-scape» for å forklare de forskjellige lek arenaene (Frost, 1992 sitert i Fjørtoft, 2001, s.112). Frost mente at naturen var en viktig del av barnehagens uteområde som hadde egenskaper uteområdet i barnehagen og lekeapparater ikke hadde (Frost, 1992 sitert i Fjørtoft, 2001, s.112). Barn blir mere kreative i leken og leken blir mer aktiv når barna får leke i naturlige omgivelser (Fjørtoft, 2001, s.111). Naturens mangfold av lekmuligheter gjør at fantasien lettere oppstår i persepsjonen og gir barn gode muligheter for grovmotorisk lek (Fasting, 2017, s.81).

Norbotten (2019) omtaler naturen som «verdens største gymsal» (Norbotten, 2019, s.120). Naturen er perfekt til å stimulere barns motoriske ferdigheter og utfordre barnas fysiske kapasitet (Norbotten, 2019, s.120). Naturen har læringsmuligheter og kan utfordre barn i alle aldere, og blir barna lei av et område skaper årstidene nye muligheter og utfordringer for barna (Norbotten, 2019, s.120).

Fjørtoft (2001) beskriver forskning på to barnegrupper i Telemark over en periode på 9 måneder. Den ene barnegruppen var 2 timer i barnehagens uteområde hver dag og av og til var på tur. Den andre barnegruppen tilbrakte 2 timer i turområdet hver dag. I uteområde hadde barna tilgang på vanlige lekeapparater som klatrestativ, husker, sykler og sklie. Barnegruppen som tilbrakte 2 timer i turområdet hver dag hadde tilgang på alt skogen hadde å tilby (Fjørtoft, 2001, s.112). Dette studiet viste at barna som tilbrakte mesteparten av tiden ute i turområdet i skogen hadde utviklet sterkere grovmotoriske egenskaper enn barna som tilbrakte mesteparten av tiden i barnehagens uteområde (Fjørtoft, 2001, s.115). Dette understreker viktigheten av natur for grovmotorisk særlig med tanke på at mange av dagens barn bor i byer (Grønnestad, 2015). Grønnestad (2015) legger vekt på at det er ekstra viktig at barnehager i byer tar i bruk turområdene de har tilgang på. Selv om turområdet kan se lite ut for oss voksne kan det være spennende for barna. Det ulendte terrenget og bakkene i naturområder stimulerer motorikken mer enn ett flatt underlag (Grønnestad, 2015).

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Metode forteller oss fremgangsmåten for å skaffe den kunnskapen vi ønsker å finne (Dalland, 2012, s.111). Metoden er vårt redskap til å samle inn data vi har behov for i undersøkelsen (Dalland, 2012, s.112). Metoder kan gi oss innsikt å hjelpe oss til kunnskap om forskjellige fenomener i samfunn eller hvordan grupper, institusjoner eller enkeltmennesker samhandler i forskjellige situasjoner (Dalland, 2012, s. 112). Det er to hovedgrupper innenfor metode, disse er kvantitative og kvalitative metoder (Dalland, 2012, s.112). Ved bruk av kvantitativ metode vil vi få data i form av statistikk som vil være målbar og tallfestet (Dalland, 2012, s. 112). Disse tallene vil hjelpe oss og se prosentandel eller gjennomsnitt av det vi ønsker å regne oss frem til. Kvalitative metoder får derimot et mer begrenset omfang av meninger og opplevelser som ikke kan telles eller måles på samme måte som kvantitative metoder. Kvalitative metoder vil derfor fokusere på enheter fremfor statistikk, og heller gå i dybden (Dalland, 2012, s. 112).

De to forskjellige metodene har ulike kjennetegn som viser hvordan dataen er blitt innsamlet (Dalland, 2012, s. 114). Kvantitative metoder vil fokusere på forklaringer innenfor gjennomsnitt og systematikk. I kvantitative metoder vil forskeren holde en form for fysisk avstand fra det en studerer, og derfra hente informasjon fra mange undersøkelser. Kvantitative metoder viser til hvordan et fenomen har oppstått igjennom forklaringsmodeller (Dalland, 2012, s. 113).

I starten av min tankeprosess med bacheloroppgaven tenkte jeg å benytte intervju som fremgangsmåte og intervju barnhageansatte for å høre om deres erfaringer rundt min problemstilling. Etter en lengre tankeprosess kom jeg frem til at observasjon var en bedre fremgangsmåte for å besvare min problemstilling. Jeg valgte derfor å benytte kvalitativ observasjon.

I kvalitative observasjoner er helhetsforståelsen sentral, her er målet å få et helhetlig bilde av situasjonen som undersøkes (Bergsland & Jæger, 2014, s.74).

Årsaken til at jeg valgte å benytte kvalitativ forskningsmetode i form av observasjoner var at jeg gjennom å observere barna selv kunne gå inn i utemiljøet og se med egne øyne hva som innbyr til grovmotorisk lek i de forskjellige utemiljøene for førskolebarna. Jeg ser observasjon som en hensiktsmessig metode i min oppgave siden jeg ønsker å se hva som innbyr til barnas grovmotoriske lek i de forskjellige utemiljøene. Jeg ønsker med andre ord

å bruke observasjon for å få ett nærmere innblikk i hvordan barnehagens fysiske utemiljø innbyr til grovmotorisk lek for førskolebarn.

3.2 Utvalg

For å få en bedre forståelse for hva som innbyr til grovmotorisk lek i barnehagers uteområde og turområder valgte jeg å observere førskolebarn i to forskjellige barnehager. Jeg gjennomførte til sammen 4 observasjoner, 2 i hver barnehage. Den ene barnehagen ligger sentralt i et tettbebygd område, uten tilgang på mange turområder og den andre er en naturbarnehage som ligger i et naturrikt område og baserer mye av sin pedagogikk på læring i friluft. Jeg har observert med fokus på hva som innbyr til grovmotorisk lek for disse førskolebarna i de forskjellige barnehagene. Jeg ville observere hvilke fysiske områder og hva ved disse områdene som i størst grad innbyr til grovmotorisk lek. Jeg valgte to forskjellige type barnehager for å få en bredere forståelse av problemstillingen, og ikke kun se på barnehager jeg vet fokuserer spesielt på utelek i uteområde og turområde. Dette håpet jeg ville gi meg en bredere forståelse å utfordre min forforståelse av temaet. Jeg har valgt samme aldersgruppe i de to barnehagene for å få et så likt utgangspunkt som mulig i grunnlaget for barnas grovmotorikk og lek og for dermed forsøke å unngå at det oppsto feilkilder med årsak i ulikheter i barnas alder. Her har jeg benyttet meg av et strategisk utvalg. Strategisk utvalg betyr at jeg har benyttet meg av observasjonskilder som kan gi meg informasjonsrik data til min problemstilling (Thagaard, 2013, s. 60).

3.3 Datainnsamling

I samtlige av mine observasjoner i de to barnehagene observerte jeg i 45 minutter, først i barnehagenes uteområde og senere i barnehagenes turområde. Jeg hadde bestemt meg på forhånd for å ta rollen som ikke deltakende observatør. Som ikke deltakende observatør holdt jeg avstand fra det jeg observerte for og ikke forstyrre leken eller påvirke observasjonene. Det var likevel situasjoner der barn kom bort til meg. I slike situasjoner ble det naturlig å gi barna oppmerksomhet, da det ville føltes feil å avise barn når de søker oppmerksomheten min. Jeg løste slike situasjoner ved å prate rolig med barna mens jeg fortsatt holdt et overblikk over situasjonen jeg observerte fra avstand. Ved å gjøre dette følte jeg at jeg fikk observert og notert de viktige hendelsene i mine observasjoner samtidig som jeg respekterte barna som var nysgjerrige på meg.

3.4 Analyse

Når man bruker kvalitativ metode i observasjonen, er hensikten å skape struktur for og finne meningen bak dataene som samles (Johannesen et al., 2016, s. 162). Det finnes ingen fasit på hva som er den rette måten og gjøre dette på, men det er viktig å ha en strukturert analyse for og kunne tolke datamaterialet og plukke ut funnene som er relevant for din problemstilling (Johannesen et al., 2016, s. 162).

Etter at jeg hadde notert for hånd under observasjonene, dro jeg hjem så raskt som mulig for å renskrive på datamaskinen. Etter dette gikk jeg gjennom innholdet og delte funnene i observasjonene inn i forskjellige kategorier under to hovedkategorier, uteområdet og turområdet i barnehagen. Under de to hovedkategoriene så jeg nærmere på de spesifikke tingene eller stedene på områdene som i størst grad innbød til grovmotorisk lek for førskolebarna. Dette beskrives nærmere under funn og drøfting i oppgavens empiridel (4.0 Empiri).

3.5 Metode kritikk

Validiteten av observasjoner handler om å gjøre gode nok undersøkelser til å svare på problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Jeg har stilt meg spørsmål om observasjonene jeg har gjennomført er gode nok til å svare på min problemstilling og videre om det er mulig å komme til en form for konklusjon. For å skape troverdighet i forskningen er det viktig at forskningen oppleves som tillitsvekkende og pålitelig (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). I mine observasjoner tok jeg et passivt observerende synspunkt for å unngå forstyrrelser i observasjonen og for å ikke forstyrre barnas lek. Ut fra observasjonene jeg foretok i hver barnehage har jeg fått innblikk i barnas grovmotoriske lek i barnehagens uteområde og turområde, og konkluderer med at observasjonene gir grunnlag og relevans til og svare på min problemstilling.

Skulle jeg styrket validiteten på mine observasjoner kunne jeg hatt et større utvalg enn to barnehager. Jeg kunne også observert flere barnehager, for å få sett enda flere tur og barnehageområder og hvordan disse innbyr til barnas grovmotoriske lek. Videre kunne jeg observert i en lengre tidsperiode, for eksempel over flere dager, da det er sannsynlig at barna vil leke forskjellig fra dag til dag. Rammene for oppgaven har satt begrensninger for tidsbruk og påvirket mitt valg. Det har også vært utfordrerne å finne barnehager som er villig til å la studenter gjøre observasjoner. Dette er grunnen til at jeg valgte to barnehager

og begrenset utvalget til å være førskolebarn. Ulikhetene i barnehagene ga meg likevel mulighet til å se barn i forskjellige omstendigheter og med forskjellige grunnlag i det fysiske utemiljøet barnehagene tilbyr.

Værforhold kan også spille en rolle på barnas humør og videre påvirke den fysiske leken. Jeg har derfor valgt å observere på dager med relativt likt værforhold. Man skal også ta i betraktning at valg av barnehage og barnegruppe har noe og si for observasjonene jeg gjorde. Hadde jeg valgt andre barnehager med andre barn og et annerledes ute- og turområde hadde resultatene muligens blitt annerledes. Jeg mener likevel at funnene jeg har gjort gjennom observasjonene gir meg nok kunnskap og grunnlag til å kunne trekke en konklusjon basert på funnene. Det var også personlige faktorer som påvirket meg under observasjonene. Det var mange ansatte som fulgte med mens jeg observerte. Dette førte til litt stress under observasjonene og kan ha påvirket observasjonene mine. Det var også viktig å ikke la mine forhåndsbestemte meninger og tanker om temaet påvirke observasjonene. Med årsak i oppgavens lengde har jeg valgt teori som jeg anser som mest relevant for oppgaven. Valg av teori kan også ha hatt betydning for hva jeg fokuserte på under observasjonene og dermed hatt innvirkning på funnene.

3.6 Forforståelse

Det er viktig og være oppmerksom på de meningene og forkunnskapen man tar med seg inn i observasjonen har betydning (Frønes, 2019, s.42). Hvis man er bevist på sine forforståelser kan man sikre at andre synspunkter ikke blir oversett ved og unngå og se ting i et forutbestemt synspunkt.

Min forforståelse av hvordan barnehagens fysiske utemiljø innbyr til grovmotorisk lek for førskolebarn var preget av erfaringer jeg hadde gjort meg tidligere innen dette temaet. Jeg valgte dette temaet fordi jeg har en stor interesse for barns utelek og mener dette er viktig for barn i barnehagen. Jeg har arbeidet og vært i praksisbarnehager som er mye ute, og basert på min erfaring fått et bilde av at dette er noe som er viktig i forhold til barns grovmotoriske utelek. Dette har påvirket min forforståelse og kan derfor tolkes som noe partisk, men jeg har prøvd å observere med ett nøytralt synspunkt.

3.7 Etske retningslinjer

Før man starter å observere i barnehage er det etiske retningslinjer og krav man må følge. Det første jeg gjorde var å informere de involverte om hva målet med studiet var og

hvordan jeg tenkte og utføre observasjonen. Etter dette spurte jeg om de var interessert i å delta frivillig i ett studie der jeg skulle gjøre observasjoner av utelek. Informantene fikk beskjed om at de kunne trekke seg når som helst i løpet av prosessen (Bergsland & Jæger, 2014, s.83). Når det er bestemt hvem som skal delta i studiet er det krav om at personene gir informert samtykke (Johannesen et al., 2016, s.86).

Jeg sendte samtykkeskjema til deltakerne i forkant av observasjonene og fikk i tillegg muntlig godkjenning før jeg utførte observasjonene.

Personlig data som kan avsløre hvem informanter og andre deltagere er i observasjonene er konfidensielt og vil derfor ikke offentligjøres (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85). For å sørge for at alle involverte forblir anonyme, har jeg fiktive navn på barnehagene jeg bruker i observasjonene mine. Notater og annen informasjon jeg har skrevet i notatbøker eller på pc-en vil bli slettet eller makulert når oppgaven er ferdig.

Jeg ser det som viktig å fokusere på hva barnehagene kan få utbytte av gjennom å delta i et slikt prosjekt. Mitt håp er at arbeidet kan ha bidratt til at de ansatte har fått økt bevissthet rundt temaet motorisk utelek og at det har gitt inspirasjon til videre arbeid.

4.0 Empiri

Funnene jeg representerer i empiridelen vil være resultater fra observasjonene jeg har gjennomført i de to forskjellige barnehagenes uteområde og turområder. Funnene presenteres i lys av problemstillingen. Videre vil jeg plukke ut de mest relevante funnene og diskutere dette i lys av min problemstilling «*Hvordan kan barnehagens fysiske utemiljø innby til grovmotorisk lek for førskolebarn?*».

Barnehagene

De to barnehagene tilbød barna forskjellige former for fysiske og motoriske utfordringer i uteleken.

Barnehage 1

Barnehage 1 har et lite inngjerdet område med et relativt lite utvalg av lekeapparater og utstyr. I barnehage 1 hadde barna tilgang til et lite klatrestativ med en trapp og en sklie, en stor sandkasse, vannrett gressplen og en plattform til sykler. Barna hadde også tilgang på et mangfoldig turmiljø som ble brukt daglig. Turmiljøet besto av skogområder, vann og åpne sletter.

Barnehage 2

Barnehage 2 hadde tilgang til et uteområde med et stort areal og et bredt omfang med lekeapparater og uteleker. Disse var huskestativ, to lekestativer, sandkasse, sykler, en stor haug med sklie og trapp, en del trær og busker og ett stort åpent område.

Barnehagen hadde et turområde som besto av en liten skog.

4.1 Barnehagens uteområde

4.1.1 Åpne områder

Barnehage 1

Det åpne området i barnehagen besto av en gressplen på et helt flatt underlag med 3 trær som sto langs gjerdet til barnehagen.

Observasjon

Så fort barna kommer frem til det åpne området skjer det noe i gruppen. Det åpne området innbydde til løping i form av herjelek for barna. Her startet barna å løpe etter hverandre og jage hverandre. Når barna fikk tak i hverandre begynte de og leke sloss og late som de slo og sparket hverandre med bevegelser i luften. Når barna ble truffet la de seg på bakken og spilte at de fikk vondt før de krabbet på knærne og hoppet opp igjen for å fortsette leken. Slik holdt barna i barnehage 1 på under hele min observasjon. Barna uttrykket glede i leken og brukte store bevegelser i herjeleken. Barna brukte hele kroppen i leken i form av løping, hopping, krabbing og kryping.

Tid observert

45 minutter.

Barnehage 2

Barnehage 2 hadde et åpent område med en flat gressplen og noen busker langs gjerdet av barnehagen.

Observasjon

Så fort barna kom frem til det åpne området begynte barna og løpe og jage hverandre. Noen av barna gikk fort i en krypende posisjon, men det var tydelig at poenget med leken var og fange hverandre.

Tid observert

10 minutter

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

Fellestrekk i begge mine observasjoner er at de åpne områdene i barnehagenes uteområde innbød til herjelek der barna jagde hverandre og forsøkte å fange hverandre. Leken førte til at barna brukte store grovmotoriske bevegelser som hopping, løping og kryping. Det åpne området førte også til et høyt aktivitetsnivå.

4.1.2 Klatrestativ

Barnehage 1

Barnehage 1 hadde kun tilgang på ett klatrestativ. Dette var et lite stativ med en trapp og en sklie.

Observasjon

Under observasjonen var det kun 2 barn som tok i bruk klatrestativet. Her gikk barna opp stativet for og så skli ned igjen.

Tid observert

1 minutt.

Barnehage 2

Barnehage 2 hadde to klatrestativ. Det ene stativet besto av en klatrevegg og en hengebro som gikk over til den andre siden av stativet der det var en stang man kunne skli ned igjen fra. Det andre var formet som en sekskant der det var tau fra alle kanter inni sekskanten.

Observasjon

I barnehage 2 observerte jeg en gruppe på fem barn klatre opp klatreveggen på det ene stativet for å gå over hengebroen og skli ned stangen, dette gjorde barna på rekke og rad. I det sekskantete stativet observerte jeg tre barn klatre i tauene for og så henge opp ned fra bena og svinge frem og tilbake. Klatrestativene innbydde til klatring opp og ned av stativet, krabbing, henging og hopping ned fra stativet.

Tid observert

Klatrestativet med hengebro, 3 minutter.

Tauklatrestativet, 5 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

Klatrestativene i barnehage 2 var i mer bruk enn i barnehage 1 og observasjonene mine viste at klatrestativene i barnehage 1 i større grad ble brukt til grovmotorisk lek.

Fellestrekk i begge barnehagene var at klatrestativene kun holdt på barnas lek over en kort periode.

4.1.3 Ulendt terreng

Med ulendt terreng mener jeg røtter, steiner, bakker, hauger og andre former for terreng som ikke er flatt.

Barnehage 1

Barnehage 1 hadde mangel på naturlig ulendt terreng. Barnehagens uteområde besto av et relativt flatt område med kanter rundt sandkassen og noen trapper som gikk opp til en plattning som ble syklet på.

Observasjon

Trappetrinn, humper i bakken og kanter på sandkasser førte til at barna måtte hoppe over dette under herjeleken. Jeg observerte at selv om barnehagen manglet naturlig ulendt terreng, var barna beviste på omgivelsene og bruke hele kroppen for å ta seg opp trapper og over kanter.

Tid observert

45 minutter.

Barnehage 2

Barnehage 2 hadde et stort område med ulendt terreng som bestod av bakker, hauger, røtter og stener.

Observasjon

Det ulendte terrenget ble brukt i samspill med herjeleken. Bakkene i barnehagen var lange og bratte og innbydde til løping og rulling ned fra bakkene. I det ulendte terrenget var det stener og barna hoppet fra sten til sten. Barna balanserte på stenene og sto på ett eller to ben oppe på store stener. Noen av barna snublet i røtter og små stener rundt omkring, da reiste de seg opp og fortsatte leken.

Tid observert

10 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

Det var lite fellestrekk mellom barnehagene når det kom til ulendt terreng siden barnehage 1 manglet naturlig ulendt terreng.

4.1.4 Lek i naturlig vegetasjon

Med naturlig vegetasjon referer jeg til trær, busker kratt og annen form for vegetasjon rundt om på barnehagens uteområde.

Barnehage 1

I denne barnehagen var få muligheter for lek i naturlig vegetasjon. Den naturlige vegetasjonen barnehagen hadde tilgang til var 3 trær som var vanskelig og komme seg opp i.

Observasjon

Under observasjonen var det ingen av barna som tok i bruk trærne i barnehage 1.

Tid observert

0 minutter.

Barnehage 2

Barnehage 2 hadde et mangfold av naturlig vegetasjon med trær, busker og kratt. Dette ble brukt regelmessig av barnegruppen under observasjonen.

Observasjon

Jeg observerte 2 barn bruke trærne på uteområdet til grovmotorisk lek i form av klatring, henging og hopping. Barnehagen hadde også en rekke med forskjellige type trær som innbydde til forskjellig type grovmotorisk lek. Noen av trærne var for eksempel spesielt egnet til klatring da mønsteret av grener på trærne la opp til dette. Andre trær hadde lange grener som var fleksible og innbydde til henging og svingning fra grenene. Busker og kratt var formet tettere og innbydde til gjemsel. Der lekte 6 av barna under observasjonen, her krabbet barna på huk og de lå på magen for å gjemme seg i busker eller kratt.

Tid observert

Klatring i trær, 10 minutter.

Gjemsel, 15 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

Det var lite fellestrekk mellom barnehagene. Barnehage 1 sitt uteområde hadde mangel på naturlig vegetasjon, mens barnehage 2 hadde et mangfold av naturlig vegetasjon i sitt uteområde.

4.2 Barnehagens turområde

4.2.1 Lek ved bekken

Barnehage 1

Barnehagen hadde en bekk i sitt turområde. Bekken var smal og inneholdt lite vann.

Observasjon:

Barna i gruppa hoppet over bekken. Bekken var smal og alle barna i gruppen hoppet over bekken under observasjonen. Her løp barna alt de kunne for og så hoppe over bekken.

Tid observert

15 minutter.

Barnehage 2

Bekken barna hadde tilgang til var smal og inneholdt lite vann. I bekken lå det en pall som ble brukt som bro.

Observasjon

2 av barna i gruppen brukte pallen til å løpe eller trampe over bekken under observasjonen.

De to barna brukte også bekken til å hoppe over.

Tid observert

5 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

Begge barnehagene hadde bekk i sitt turområde og i begge barnehagene gikk eller hoppet barna over bekken. Begge bekkene var smale nok i bredden så alle barna mestret og hoppe over.

4.2.2 Steiner

Barnehage 1

I tuområdet var det store og små steiner i alle fasonger og størrelser. Her lå det også en stor kampestein.

Observasjon

Barna i gruppen klatret opp og ned kampesteinen. Barna utforsket også de mindre steinene gjennom å se hva som var under. De hoppet og balanserte fra sten til sten i den grovmotoriske leken.

Tid observert

20 minutter.

Barnehage 2

I barnas turområde var det store og små steiner i alle fasonger og størrelser.

Observasjon

Barna kastet og løftet steiner under observasjonen. De hoppet og balanserte fra sten til sten i den grovmotoriske leken.

Tid observert

10 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

I begge barnehagene lekte barna med steinene. De balanserte og hoppet fra sten til sten. Steinene innbydde også til løfting i begge barnehagene. Forskjellen var at den ene barnehagen hadde tilgang på en kampestein som de klatret opp og ned på.

4.2.3 Trær

Barnehage 1

Barnehagens turområde hadde rikelig med trær i alle forskjellige fasonger og former.

Observasjon

Jeg observert at trærne fikk barna til og leke grovmotorisk lek der de klatret og hang i trærne. Her svingte barna seg i grener, hang opp ned fra grener, satt og vugget eller hoppet ned fra trærne etter de hadde klatret opp. Grener som lå mere vertikalt ble brukt til balansering. Trærnes oppbygning, form og størrelse var forskjellig. Under observasjonen brukte barna trærne til grovmotorisk lek. Det var til enhver tid barn som benyttet seg av trærne.

Tid observert

45 minutter.

Barnehage 2

Barnehagen hadde sitt turområde i en furuskog og besto derfor mest av furutrær.

Observasjon

Her observert jeg at barna brukte trærne til klatring og henging fra grener. Barna benyttet kun de nederste grenene på trærne og klatret ikke høyt under mine observasjoner.

Tid observert

5 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

Både barnehage 1 og 2 hadde et turområde med rikelig med trær. Trærne førte til forskjellig type lek for barna. Trærnes oppbygning, form og størrelse førte til grovmotorisk lek. De store furutrærne i barnehage 2 hadde rikelig med greener som barna klatret i, mens i de mindre trærne med lange grener i turområdet til barnehage 1 ble brukt til hending og svingning i grenene. I begge barnehagene balanserte barna på trær som hadde falt. Begge områdene inneholdt rikelig med forskjellige trær i forskjellige former som førte til at hele barnegruppen benyttet seg av trærne til grovmotorisk lek selv om det var forskjell i mestringsnivå. Barna benyttet seg ikke av trærne i like stor grad i barnehage 2 som i barnehage.

4.2.4 Busker og kratt

Barnehage 1

Det var mye busker og kratt på barnehagens turområde. Det var en stor busk der det var bygget en hytte for barna inne i busken. Krattet var tett og noen av buskene inneholdt torner som gjorde at barna ikke kunne benytte dem i leken.

Observasjon

En stor busk ble brukt i rollelek for barna i gruppen under observasjonene. Barna lekte de var aper som bodde i busken og hang og klatret i buskenes grener. De tettere krattene fikk barna til og gjemme seg eller lage små hus som de brukte under leken. Det var til enhver tid barn som benyttet seg av dette.

Tid observert

45 minutter.

Barnehage 2

Barnehagen hadde kun en liten busk i sitt turområde og her hadde barnehagen tidligere bygget en liten lekehytte.

Observasjon

Busken med hytten ble kun benyttet en gang av barnegruppen under min observasjon. Krattene på området ble utforsket ved at barna krabbet inn og gjemte seg under gjemsel.

Tid observert

2 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

I begge barnehagene hadde barna grovmotorisk lek i form av krabbing både på mage og på huk. Her gjemte barna seg under felleslek med gjemsel eller brukte kratt og busker som «hus».

4.2.5 Åpne sletter

Barnehage 1

Det var åpne sletter i barnas turområde med ulendt terreng. Her var det røtter, stener og mindre busker rundt om på område.

Observasjon

I likhet med de åpne områdene i barnehagens uteområde innbød de åpne slettene til grovmotorisk lek i form av herjelek og løping. De åpne slettene i turområdet inneholdt ulendt terreng, barna manøvrerte og holde oversikt over omgivelsene under herjeleken.

Tid observert

20 minutter.

Barnehage 2

Barnehagen hadde ikke ett stort åpent område, men det var rikelig med plass mellom trærne til å løpe. Det var røtter og stener rundt på det åpne området.

Observasjon

Her valgte barna å leke en herjelek med pinner. Barna løp etter hverandre og fektet med pinnene. Røttene, stenene og trærne rundt på området førte til at barna måtte i tillegg måtte manøvrere seg i herjeleken.

Tid observert

15 minutter.

Sammenligning av barnehage 1 og barnehage 2

I begge barnehagene lekte barna herjelek på de åpne slettene der barna løp etter hverandre og leke sloss. Her lekte barnegruppen lek i form av sisten eller ren herjelek. Barna løp etter hverandre og fanget hverandre eller startet å fekte med pinner. noe som innebærer flere elementer av grovmotorisk lek.

5.0 Drøfting

I drøftingsdelen vil jeg drøfte hva jeg observerte som i størst grad innbød til grovmotorisk lek. Jeg vil drøfte «Uteområdet i barnehagen» og «Turområdet i barnehagen» hver for seg. Til slutt vil jeg se på hvilke av områdene som i størst grad innbyr til førskolebarnas grovmotoriske lek.

5.1 Uteområdet i barnehagen

Det første jeg la merke under observasjonene var at de åpne områdene i barnehagen innbød barna til grovmotorisk lek. De åpne områdene åpnet opp for lek med større bevegelser og løping. Det åpne området satt også i gang kroppslig lek i en større barnegruppe selv uten lekemateriale eller andre former for lekeapparater. Dette observerte jeg i begge barnehagene. I barnehage 2 så jeg at barna holdt på med herjeleken på det åpne området i kortere tid enn i barnehage 1. Dette kan være fordi barnehage 2 har ett stort mangfold av lekemateriale som trekker barna til andre former for lek fremfor kun herjeleken. I teorien beskrives det at hvordan barnehagens fysiske utemiljø er lagt opp, har en sentral betydning for barnas muligheter. Utemiljøet kan både hemme og fremme barnas grovmotoriske lek (Thorbergsen, 2012, s.29). Når det gjelder barnehagens uterom er det sentralt at barnehagen fokuserer på å gjøre uterommet til et sted for lek og læring (Thorbergsen, 2012, s.29). Det er en trend at barnehager får mindre uteareal, dette kan gå utover barnas grovmotoriske lek på uteområdet (Fasting, 2017, s.86). Barnehage 1 og 2 har uterom som er svært forskjellig utformet. De to forskjellige uteområdene i barnehage 1 og 2 byr på forskjellige muligheter for affordance. Selv om barnehage 1 ikke hadde et stort uteområde med rikelig utvalg av forskjellig lekemateriale, naturlig vegetasjon eller mye ulendt terreng lekte barna aktivt grovmotorisk lek i form av herjeleken. I barnehage 2 observerte jeg at herjelek på åpne områder var noe som inspirerte til grovmotorisk lek for barna, selv om barna hadde flere lekmuligheter enn barna i barnehage 1. Thorbergsen skriver at dyre og fine lekematerialer appellerer sterkt til barn over en kort tidsperiode, dette erfarte jeg i mine observasjoner (Thorbergsen, 2012, s.29). Thorbergsen påpeker at det er naturlige områder som åpne områder, trær, busker, hauer osv., som tiltrekker barnas fantasi og lek over lengre tid (Thorbergsen, 2012, s.29). Dette stemmer med det jeg observerte i barnehage 2. Det som innbød barna mest til grovmotorisk lek i barnehage 2 var ikke barnehagens lekefasiliteter, men de naturlige områdene i barnehagens uteområde som trær, åpne områder, busker og kratt. Dette gjenspeilet seg også i barnas lek med klatrestativer,

der jeg observerte at barna som lekte med klatrestativene kun brukte de over en kort periode. Ingen av barna i mine observasjoner lekte med et klatrestativ i mere en 10 minutter. Dette harmonerer med det Thorbergesen (2012) sier om at barns interesse for lekematerialene kun varer over en kort periode, men at det er de naturlige områdene i barnehagen som i størst grad innbyr til barnas grovmotoriske lek over lengre tid (Thorbergesen, 2012, s.29).

Ulendt terreng kan innby til mange forskjellige former for grov motorisk lek for barn. I mine observasjoner så jeg at stener, hauger og bakker var det som innbød mest til grovmotorisk lek i barnehagen når det kom til det ulendte terrenget. Dette gjaldt mest barnehage 2 da barnehage 1 hadde mangel på naturlig ulendt terreng. Det ulendte terrenget gikk hånd i hånd med herjeleken til barna i barnehage 2, der barna løp og jagde hverandre over hauger eller hoppet fra stein til stein. Et område med stort utvalg av forskjellige former av ulendt terreng så ut til å berike barnas grovmotoriske lek. Sees dette i lys av Gibsons teori om affordance, der et mangfold av forskjellige miljøer som inneholder forskjellige kvaliteter beriker og skaper forskjellig type lek ser jeg at jeg har observert det teorien beskriver (Gibson 1979, sitert i Bjørgen, 2012, s.2). Trær fører til klatring, busker og kratt til krabbing og stener kan føre til hopping eller balansering. Et rikt mangfold av forskjellige muligheter i utemiljøet kan skape ulike muligheter for barn med forskjellig grunnlag for fysiske og motoriske ferdigheter. Naturen skaper rom for at alle barn får mulighet for motorisk lek i utemiljøet (Bjørgen, 2012, s.2). Mangelen på naturelementer i barnehage 1 kan ha bidratt til at barna som valgte å ikke delta i herjeleken, som var hovedformen for aktiv grovmotorisk lek i barnehage 1, viste mindre grovmotorisk lek under observasjonene. Barna som ikke deltok i herjeleken satt på benker og observerte leken på avstand isteden for og delta. Dette var noe som ikke forekom i barnehage 2, og jeg tenker at dette kan ha med det rikelige utvalget av muligheter i utemiljøet som tilrettela for alle barns lek uansett fysikk eller motoriske ferdigheter.

5.2 Turområdet i barnehagen

Et interessant funn fra mine observasjoner var at barnehage 2 sjeldent tok turområdet i bruk. Dette viste seg ved at jeg måtte vente 3 uker for og få observert barna i turområdet. Det som var interessant var at dette gjenspeilet seg i leken til barna, der barna ikke kom like godt i gang med leken som de gjorde på barnehagens uteområde. Jeg tenker dette kan ha noe med at barna ikke hadde tilbrakt like mye tid i turområdet som de har i barnehagens uteområde. Dette samsvarer med Fjørtofts (2001) forskning på barn som tilbragte mye tid i

turområder (Fjørtoft, 2001, s.115). Under observasjonen jeg gjorde i barnehage 2 sitt turområde var barnas aktive nivå i den motoriske leken veldig splittet og en del av barna brukte tid på og komme i gang med leken i turområdet. Resten av barna satt i gang med samme form av herjelek de holdt på med på uteområdet og andre tok fort i bruk busker og kratt til og gjemme seg i. Trærne ble brukt til og klatre i og bekken ble hoppet over av to av barna mens de løp etter hverandre. Etter en stund kom barna som slet med å komme i gang med leken i gang. Jeg tror som sagt dette har med at barna ikke så de samme mulighetene da de ikke har brukt turområdet like mye som uteområdet. Ett inntresant funn var at disse barna med tiden ble mere deltakende i den grovmotoriske leken en de var på barnehagens uteområde. Det kan tenkes at de trengte litt tid for å se lekmuligheter i ett område de ikke har brukt like regelmessig som uteområdet, og at fraværet av forskjellig lekemateriale som var tilgjengelig i uteområde fikk disse barna til å oppdage den grovmotoriske leken i turområdet.

I barnehage 1 satt barna i gang leken så fort vi kom til turområdet. Jeg ble informert om at barna i barnehage 1 som regel var på tur hver dag. Dette gjenspeilet seg i observasjonene jeg gjorde av barnehage 1 i turområdet. Jeg la merke til at barna var kjent med området, og barna så på turområdet med et lekpreget perspektiv og så hvordan de kunne benytte området i leken. Dette kan sees på i lys av Gibsons teori om affordance, da trærne innbydde til klatring, bekker til hopping og kratt til gjemmesteder (Gibson, 1979, sitert i Bjørgen, 2012, s.2). I barnehage 1 fikk jeg ett godt bilde av hvordan naturen kan være en god arena for grovmotorisk lek. I barnehage 1 så jeg hvor viktig naturen var som uteområde, i naturen blir alle barn utfordret igjennom den grovmotoriske leken og det er noe å leke med for barn på alle nivåer. Frost (1992) påpeker at naturen har egenskaper som ikke barnehagens uteområde og lekeapparater kan tilby (Frost, 1992, sitert i Fjørtoft, 2001, s.112). Det sies også at barna blir mere kreative i naturen og at leken blir mere aktiv (Frost, 1992 sitert i Fjørtoft, 2001, s.112). Dette stemte med det jeg observerte i barnehage 1.

At barnehage 1 er på tur hver dag kan ha en sammenheng med at de ansatte i denne barnehagen er klar over manglene i barnehagens uteområde, og derfor benytter turområdene for å kompensere og på denne måten gi barna rikelig med utfordringer og muligheter til grovmotorisk lek. Jeg tenker også at grunnen til at barnehage 2 ikke benytter turområdene til barnehagen like regelmessig, kan være fordi uteområdet til barnehage 2 er såpass rikt på areal, trær, stener, busker og annet lek materiale. Jeg tenker videre at det er

sunt for barna og ta i bruk affordance i naturen, uten at barna benytter leker og lekeapparater som er skapt for spesifikke bruk. I naturen må barna bruke fantasi og grovmotoriske egenskaper som tar i bruk hele kroppen, i naturen er det bare fantasien til barnet som kan sette grenser for den grovmotoriske leken (Fasting, 2017, s.81).

5.3 Hva slags utemiljø innbyr til størst grad av grovmotorisk lek?

I mine observasjoner er det fremtredende at bruk av barnehagens turområder førte til mer aktiv lek og mer grovmotorisk lek i barnegruppen enn lek i barnehagens uteområde. Jeg observerte at flere av barna som var mindre aktive i barnehagens uteområde ble mere aktive i turområdet. Dette kan være fordi naturens naturlige oppbygning og mangfold av forskjellig former av steiner, vegetasjon og ulendt terreng, skaper lekmuligheter som ikke en lekeplass kan tilby. Frost (1992) introduserte konseptet om «play-scape» for og kunne forklare de forskjellige formene for lekemiljøer (Frost, 1992 sitert i Fjørtoft, 2001, s.112). Her argumenterte Frost (1992) for at de naturlige lekeområdene tilbyr ett mangfold av lekmuligheter og læring som ikke var tilgjengelig i form av barnehagens lekeplass (Frost, 1992 sitert i Fjørtoft, 2001, s.112). Jeg tenker at i barnehage 2, som hadde tilgang på et rikt uteområde som var godt tilrettelagt for barns grovmotoriske lek, kan ha brukt uteområdet som en erstatning for mangel på gode turområder.

I Fjørtoft (2001) sine studier av barns utvikling av motoriske egenskaper i naturområder opp mot barnehagens uteområde, viste funnene at de barna som brukte skogen som et lekeområde utviklet og mestret motoriske egenskaper i leken bedre enn barna som kun hadde tatt i bruk det tradisjonelle uteområdet til barnehagen (Fjørtoft, 2001, s. 115). Dette samsvarer med mine funn i observasjonene av barnehage 1, der barna så ut til og være mere aktive og deltok i større grad i grovmotorisk lek på naturområdet kontra barnehagens uteområde.

Dette stemmer også overens med funnene jeg har gjort meg i observasjonene av barnehage 2, selv om flere av barna brukte litt tid på å komme i gang i den grovmotoriske leken på turområdet. Hvis barn ikke ser mulighetene som turområdet har å tilby i lys av den grovmotoriske leken, kan dette gjøre at den grovmotoriske leken ikke oppstår (Osnes & Skaug, 2015). Jeg ser allikevel at barnehage 2 sitt uteområde tilbyr noe av det samme som ett godt turområde. Dette motsier Frost (1992) sin beskrivelse av at naturen har egenskaper

som ikke barnehagens uteområde og lekeapparater kan tilby (Frost, 1992 sitert i Fjørtoft, 2001, s.112). Det kan tenkes at barnehager som blir lagt på tettbebygde områder har blitt mere beviste på viktigheten av natur og turområder i den grovmotoriske leken siden Frost sine studier i 1992, og prøver derfor å tilrettelegge for dette i uteområde når det er mangel på gode turområder. Dette gjorde barnehage 2 ved å ha natur elementer i uteområdet i form av trær, busker, kratt stener og naturlig ulendt terreng. Det er allikevel viktig og ta i bruk turområdet som barnehagen har tilgang på, da både mine observasjoner og teori har gitt uttrykk for at naturen i turområdet tilbyr egenskaper om ikke ett uteområde kan i form av den grovmotoriske leken.

6.0 Avslutning

Formålet med denne oppgaven har vært å studere min problemstilling «Hvordan kan barnehagens fysiske utemiljø innby til grovmotorisk lek for førskolebarn?». Jeg har valgt å bruke kvalitativ forskningsmetode i form av ikke deltakende observasjoner. Ved bruk av dette har jeg fått ett innblikk i hvordan barnehagens fysiske utemiljø kan innby til førskolebarns grovmotoriske lek på uteområdet og turområdet til barnehagene jeg observerte. I disse observasjonene så jeg på to veldig forskjellige barnehager i form av ulikt utemiljø. Likhetstrekk jeg fant i begge barnehagene var at naturpregede områder med naturlig vegetasjon, åpne sletter, ulendt terreng og stener var de områdene som i størst grad innbød til barnas grovmotoriske lek. I disse områdene var det muligheter for grovmotorisk lek for alle barn uavhengig av ulik fysikk og mestringsnivå. Naturområder har trær, ulendt terreng, busker og kratt i alle former som skaper muligheter for affordance i form av grovmotorisk lek som ikke et lekestativ eller et vanlig uteområde i barnehagen kan tilby. I naturen er det kun fantasien som kan sette en stopper for barnas muligheter i den grovmotoriske leken. Det er likevel viktig og se at uteområde i en barnehage, slik jeg observerte i barnehage 2, kan inneholde både lekeapparater og naturelementer som kan være god erstatning når en barnehage ligger i et urbant, tettbebygde område uten tilgang til et rikt utvalg av turmuligheter og natur. Når jeg har observert uteleken i de to forskjellige barnehagene, har jeg sett at barnehagens fysiske utemiljø kan innby til grovmotorisk lek på så mange forskjellige måter. Når barnehager blir lagt i tettbebygde områder med mangel på natur og turområder, kan et godt uteområde med rom for grovmotorisk lek være av stor betydning. Under mine observasjoner i barnehage 2 så jeg et rikt uteområde med mange muligheter for grovmotorisk lek. Dette anser jeg som berikende for uteleken i barnehager

som ligger i urbane område uten et mangfold av turmuligheter. Barnehage 1, som hadde et lite uteområde uten et rikt utvalg av lekmuligheter, benyttet turområde mye, trolig for å gi barna gode nok muligheter i den grovmotoriske leken. Jeg vil derfor konkludere med at det er viktig at barnehager tilrettelegger for barnas grovmotoriske lek uansett hvor barnehagen ligger og at de bruker de mulighetene omgivelsene har å by på. Dette kan barnehagene gjøre ved å gi barna variasjon i et godt uteområde og benytte turmuligheter i områder som gir et grunnlag for grovmotorisk lek. Jeg vil likevel understreke at det er viktig å ta i bruk turområdet man har tilgang på selv om barnehagens uteområde er godt tilrettelagt for grovmotorisk lek. Dette er som sagt fordi naturen byr på egenskaper som ikke barnehagens uteområde kan tilby, både i form av grovmotorisk lek og affordance. Dette fikk bekreftet både i mine observasjoner og teorien jeg har brukt.

Litteraturliste

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehageutdanningen*. Cappelen Damm Akademisk

Bjørgen, K. (2012) Fysisk lek i barnehagens uterom: 5åringers erfaring med kroppslig fysisk lek i barnehagens uterom. *Nordisk barnehageforskning*. Vol. 5, No. 2(6), s. 1-15.

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving* (5. utg). Gyldendal akademisk - Norsk Forlag AS.

Fasting M. L. (2017) *Barnas utelek*. Universitetsforlaget.

Fjørtoft, I. (2001) The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre-primary school children. *Early Childhood Education Journal*. Vol. 29, No. 2, s.111- 117.

Forskrift om miljørettet helsevern I barnehager og skoler m.v. (1995) *Forskrift om miljørettet helsevern I barnehager og skoler m.v.* (FOR-1995-12-01-928). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-12-01-928>

Frønes, M. H. (2019). *Den observerende barnehagelæreren*. Fagbokforlaget.

Grønnestad, K.S. (2015) Barn i naturbarnehager får bedre motorikk. *Første steg2, 2015*,
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/barn-i--naturbarnehager-far-bedre-motorikk/>

Hagen, T. L. (2015) Hvilke innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet. *Tidsskrift for nordisk barnehageforskning*. VOL. 10(5), s. 1-16.

Helsedirektoratet. (2019, 28. februar). *Bekymret over lite fysisk aktivitet blant barn og unge: Oversikt*. <https://www.helsedirektoratet.no/nyheter/bekymret-over-lite-fysisk-aktivitet-blant-barn-og-unge>

Johannesen A, Tufte P.A & Christofferen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5.utg.). Abstrakt forlag.

Moser, T. (2018). Motorikk, utvikling og læring: Motorikk. Sandseter E. B. H, Hagen T. L & Moser T (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (utg.3., s.120-152). Gyldendal

Moser, T. (2010). Motorikk, utvikling og læring- *en kort innføring i grunnleggende begreper og forståelser*. Sandseter E. B. H, Hagen T. L & Moser T (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (utg.3., s.120-152) (s.126-149). Gyldendal Akademisk

Nordbotten M.N. (2019). *Barns fysiske utvikling: Hvordan stimulerer barns fysiske utvikling* (2. utgave.). Cappelen Damm Akademisk.

Osnes, H & Skaug, H.N. (2015). *Kroppslig lek, fysisk miljø og helse i barnehagen. Første steg2, 2015*, <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/kroppslig-lek-fysisk-miljo-og-helse-i-barnehagen/>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse*. (4.utg.). Fagbokforlaget

Thorbergesen, E. (2012). *Barnehagens uterom*. Pedagogisk Forum

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Vedlegg

Vedlegg 1

Vil du delta i Forskningsprosjektet Hverdagspraksiser?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å involvere barnehagelærerstudenter i forskning som bidrar til mer kunnskap om hverdagspraksiser som fremmer lek, kommunikasjon og tilhørighet i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Gjennom Hverdagspraksiser skal barnehagelærerstudentenes Bacheloroppgaver knyttes til forskning som skjer ved Universitetet i Stavanger ved Institutt for barnehagelærerutdanningen, og det nasjonale barnehageforskningscenteret FILIORUM¹ finansiert av Norges Forskningsråd. Det overordnede målet for alle Bacheloroppgavene er å få mer kunnskap om hverdagspraksiser i barnehagen innenfor temaene: digital kompetanse, lek, tilhørighet/mangfold, kreativitet, bærekraft og ledelse. Problemstillingene vil variere innen rammen av de tematiske områdene.

Studentenes Bachelorsoppgaver tilsvarer 15 studiepoeng (1/4 studieår) og datagrunnlaget de bygger oppgavene sine på er korte observasjoner i barnehagen, intervjuer, eller spørreskjema. Dataene som samles inn skal i første rekke brukes til studentenes Bacheloroppgaver, men vi vil også i dette brevet spørre om lov til å bruke dataene videre i forskning i FILIORUM – Senter for barnehageforskning.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger (UiS) ved Institutt for barnehagelærerutdanning og FILIORUM – Senter for barnehageforskning er ansvarlige for prosjektet. Samarbeidspartnere er barnehageeiere i Rogaland som har kommet med ønsker om tema de vil ha belyst gjennom studentenes Bacheloroppgaver.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i prosjektet fordi du arbeider i en barnehage eid av en av våre samarbeidspartnere i prosjektet. Barnehageeier har valgt ut barnehagen du arbeider i til å være med i prosjektet. Spørsmål om deltakelse sendes til alle ansatte i denne barnehagen som er aktuelle for studentenes problemstillinger. Det er ikke sikkert du vil inngå i datainnsamlingen, selv om du gir tillatelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i prosjektet vil barnehagelærerstudenter ved UiS få mulighet til å besvare problemstillinger i sine Bacheloroppgaver gjennom tilgang til praksisfeltet som videre bidrar til forskning om hverdagspraksiser i barnehagen.

Metoder som vil bli brukt er ikke- deltakende observasjon, deltakende observasjon, intervju og spørreskjema. Ikke-deltakende observasjon betyr at studenten er til stede og observerer barn og ansatte i barnehagen uten at de selv deltar aktivt i det som foregår. Deltakende observasjon er nødvendig når studentene skal prøve ut didaktisk opplegg sammen med ansatte og barn i barnehagen. Det er ikke lov å gjøre lyd- eller videoopptak. Opplysningene registreres gjennom studentenes notater som vil være anonymisert og oppbevart på sikker maskinvare. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne barn, ansatte eller barnehagen dataene er samlet inn i. Det er kun studenten som har opplysninger om dette. Studenten har taushetsplikt, og ingen, heller ikke veileder, vil vite hvilke barn eller hvilken barnehage dette dreier seg om. I de tilfeller observasjon i barnehagen er aktuelt vil

studenten forholde seg til gjeldende korona-restriksjoner og smittevernsprosedyrer. Gjennom spørreskjema eller intervju med ansatte vil det ikke åpnes for spørsmål om enkeltbarn.

Ved intervju er det kun tillatt å skrive notater, mens spørreskjema fylles ut og registreres elektronisk. Det kan i noen tilfeller være aktuelt å lagre data innsamlet via intervju, spørreskjema, eller observasjon, til videre forskning i FILIORUM. Data lagres på sikker server og krever tillatelse av involverte.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger og data samlet inn om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

I tilfeller der det gjøres observasjon av ansatte i barnehagen vil kun de ansatte som har gitt samtykke bli observert. Samtlige ansatte som skal intervjues må ha gitt tillatelse til dette. I gruppeintervju må alle som intervjues ha gitt slik tillatelse. Det skal ikke gjøres lyd-, bilde- eller videoopptak.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student som vil ha tilgang til opplysninger om ditt navn, hvilken barnehage du arbeider i, og andre detaljer knyttet til datainnsamlingen. Veileder og prosjektgruppe ved UiS vil ha tilgang til anonymiserte data som samles inn. Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes hverken i Bacheloroppgaven til studentene eller i eventuelle andre publikasjoner der dataene brukes.

Alle data vil ivaretas gjennom sikker lagring i tråd med UiS retningslinjer, og vil anonymiseres slik at opplysningene ikke vil kunne spores tilbake til kilden. Dette kan gjøres ved at barna/barnehageansatte/barnehagen får fiktive navn eventuelt nummer.

Dataene oppbevares på tilgangsbegrenset og passordbeskyttet maskinvare.

Barnehageeierne som har deltatt i prosjektet vil kun få tilgang til resultater gjennom studentenes Bacheloroppgaver der ansatte, barn, og barnehager er anonyme.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres innen Bacheloroppgaven er godkjent slik at ingen data kan spores tilbake til kilden, noe som etter planen er februar 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet (etter at data er samlet inn, men før oppgaven er avsluttet og dataene anonymisert), har du rett til:

- innsyn i data og personopplysninger som er registrert om deg. Du har også rett til å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet og eventuelt slettet opplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Etter at anonymisering er foretatt kan du ikke identifiseres i datamaterialet og det vil derfor ikke være mulig å hente ut data om deg.

Ønsker du mer informasjon om datainnsamlingen, kan dette fås ved henvendelse til prosjektansvarlig ved UiS (se kontaktinformasjon på samtykkeskjema).

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

• Institutt for barnehagelærerutdanning/FILIORUM, Universitetet i Stavanger ved professor/senterleder FILIORUM Elin Reikerås elin.reikeraas@uis.no, eller administrativ koordinator FILIORUM Secilie Schelbred filiorum@uis.no

• Vårt personvernombud: Rolf Jegervatn rolf.jegervatn@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

• NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Elin Reikerås Secilie Schelbred

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Hverdagspraksiser, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjon i barnehagen
- å delta i intervju og/eller spørreskjema

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i henhold til de tillatelser jeg har gitt ovenfor.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)